

POLITICI PE TIMP DE PANDEMIE ÎN DOMENIUL MASS-MEDIA: LECȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA, UCRAINA ȘI LETONIA

Anastasia Nani, Lolita Buka, Gina S. Lentine

Introducere

De la izbucnirea pandemiei globale de coronavirus în martie 2020, statele din întreaga lume s-au străduit să-și protejeze cetățenii atât de agentul patogen în sine, cât și de impactul complex al acestuia asupra societății. În aceste condiții, pe măsură ce autoritățile încercau să găsească echilibrul între prioritățile naționale în domeniul sănătății și „infodemia” de știri false și necesitatea de informare a cetățenilor și de respectare a libertăților fundamentale ale mass-media, cadrul de reglementare pentru activitatea media independentă a devenit arena centrală al acestor eforturi. În Republica Moldova, Ucraina și Letonia, abordările autorităților în reglementarea activității mass-media în timpul pandemiei s-au confruntat cu vulnerabilități similare, inclusiv lipsa unui spațiu informațional național coeziv în societăți multilingve, nivelul ridicat de dezinformare și moștenirea socială și economică de influență sovietică. Deși provocările au fost similare, fiecare țară a adoptat o abordare distinctă față de problemele în domeniul mass-media legate de pandemie care a contribuit la rezultate complet diferite, atât în ceea ce privește respectarea drepturilor și libertăților democratice ale cetățenilor, cât și rezultatele generale ce țin de sănătatea societății.

Această analiză susține că abordarea adoptată de autorități și societate față de politicile în domeniul mass-media, inclusiv respectarea libertăților fundamentale ale mass-media, influențează considerabil eficacitatea răspunsului național la pandemie. Autorii analizei compară politicile guvernamentale în domeniul mass-media în timpul pandemiei, examinează impactul lor asupra mass-media și asupra eficacității răspunsului național la pandemia provocată de coronavirus și prezintă recomandări aplicabile pentru Republica Moldova și alte țări din regiune pentru elaborarea unor politici mai eficiente în domeniul mass-media în perioada de criză.

Context: Răspunsul la pandemie și rezultatele divergente în domeniul sănătății

Deși Republica Moldova, Ucraina și Letonia au înregistrat primele cazuri de îmbolnăvire cu noul coronavirus în aceeași perioadă, și anume în prima săptămână a lunii martie 2020, situația în domeniul sănătății în cele trei țări a evoluat foarte diferit.¹

Republica Moldova a înregistrat unul dintre cele mai înalte nivele de răspândire a coronavirusului în regiune. Răspunsul autorităților la pandemie a fost haotic, însoțit de declarații contradictorii cu recomandările Ministerului Sănătății cu privire la pericolul acestui virus chiar din partea liderilor naționali, inclusiv Președintele Dodon și Prim-ministrul Chicu, care îl comparau cu gripa² sau ignorau restricțiile oficiale.³ În noiembrie 2020 numărul total de cazuri de infectare s-a ridicat la 97 941 (2.8% din populație), iar cel al deceselor – la 2 131.

În **Ucraina**, autoritățile au reacționat la pandemie într-un ritm similar celui din câteva alte țări din regiune. După un răspuns timpuriu destul de puternic, în vara anului curent restricțiile au fost relaxate și, în consecință, numărul cazurilor de infectare a crescut spre toamnă. În luna noiembrie 2020 Ucraina a înregistrat 635 689 de cazuri de infectare (1.5% din populație) și 9 317 decese. Printre cei infectați s-au numărat și unele figuri politice de rang înalt, inclusiv Președintele Zelensky și fostul Președinte Poroșenko, iar după alegerile locale din octombrie 2020 trei primari aleși au cedat în fața virusului fără a reuși să preia funcția.⁴

Letonia este una dintre țările cel mai puțin afectate de coronavirus din Europa, fapt ce se datorează răspunsului prompt și eficient al autorităților letone.⁵ La începutul lunii noiembrie 2020, Letonia a înregistrat 13 120 de cazuri de infectare (0.7% din populație) și 153 decese. Deoarece începând cu luna octombrie numărul cazurilor de infectare a început să crească în Letonia, cum s-a întâmplat și în Republica Moldova și Ucraina, pentru a face față celui de-al doilea val al pandemiei, autoritățile letone au instituit starea de urgență pentru a doua oară.⁶

Există mai mulți factori care probabil au contribuit la succesul răspunsului pandemic al Letoniei în comparație cu Republica Moldova și Ucraina, în special faptul că autoritățile letone au acționat mai rapid după apariția primelor cazuri, aplicând măsuri "agresive" de izolare socială și de testare.⁷ În același timp, este clar că pilonul principal al răspunsului la pandemie al autorităților letone a fost modul în care acestea au gestionat situația mass-media și politica în domeniul mass-media, care le-a permis să beneficieze și să se bazeze pe cooperarea deplină și informată din partea cetățenilor. Așadar, politica în domeniul mass-media în timpul crizei în sănătate a avut trei obiective importante: 1) asigurarea accesului cetățenilor la informații în domeniul sănătății, 2) stabilizarea situației financiare a surselor media existente și obiective, și 3) limitarea efectelor nocive ale dezinformării.

Aceste trei aspecte sunt analizate în continuare prin comparație cu Republica Moldova și Ucraina.

Accesul la informație și transparența autorităților

Importanța informării obiective și la timp a cetățenilor în timpul pandemiei pentru a-i ajuta să înțeleagă pericolul, dar și pentru a proteja sănătatea și prosperitatea acestora este pe larg acceptată. Existența presei libere și informate cu acces deplin la cele mai actualizate informații este vitală în special în condiții de pandemie.⁸ Mai mult decât atât, alegând să restricționeze fluxul de informații în timpul pandemiei democrațiile ajung pe o pantă alunecoasă care amenință drepturile fundamentale și valorile pe care se bazează societatea lor. Conform unui dintre studiile recente ale Freedom House, Republica Moldova și Ucraina sunt printre cele 80 de țări la nivel global care au înregistrat un declin democratic semnificativ în timpul pandemiei, în mare parte din cauza restricțiilor impuse mass-media. În Letonia, în schimb, în această perioadă nu s-au înregistrat semnale de deteriorare a standardelor democratice.⁹

În **Republica Moldova**, în loc să ia măsuri de îmbunătățire a transparenței și a accesului publicului la informație, autoritățile au folosit împuternicirile în stare de urgență pentru a limita și mai mult mediul de activitate al mass-media independentă și pentru a restricționa fluxul de informații. La o zi de la intrarea în vigoare a stării de urgență pe 17 martie, Guvernul a extins termenul prevăzut în legislație pentru examinarea solicitărilor de informații de către autorități de la 15 la 45 de zile, motivând că instituțiile statului sunt antrenate în combaterea pandemiei. Termenul extins a rămas în vigoare până la expirarea stării de urgență în mai 2020. Având în vedere în special situația de criză care evoluează în ritm rapid și în care condițiile pandemice deseori se schimbă radical de la o zi la alta, decizia de a extinde termenul de examinare a solicitărilor de informație a limitat substanțial accesul cetățenilor la informații importante actualizate.¹⁰

Trebuie de menționat că autoritățile din Republica Moldova au încercat să meargă și mai departe cu introducerea restricțiilor formale pentru accesul la informații, deși fără succes. Pe 24 martie președintele Consiliului Audiovizualului a anunțat noi măsuri de urgență prin care obliga presa să reflecte doar poziția oficială a autorităților cu privire la pandemie.¹¹ Decizia respectivă a venit imediat după o dezvoltare jenantă și răsunătoare precum că medicii sunt nevoiți să activeze fără a fi plătiți și fără echipamentul de protecție corespunzător.¹² Dispoziția Consiliului Audiovizualului a stârnit nemulțumirea societății civile,¹³ care, în cele din urmă, a determinat anularea deciziei.¹⁴

În plus, de la începutul crizei, demnitarii din Republica Moldova deseori alegeau să-și limiteze propriile canale de comunicare cu cetățenii, bazându-se pe comunicate de presă, și în mod selectiv acceptând solicitările de interviu de la mass-media prietenoase lor. În consecință, accesul direct al

mass-media independentă la funcționarii publici sau la alte surse de informații decât pozițiile oficiale era foarte limitat. Ca răspuns la această situație, societatea civilă din Republica Moldova a reușit din nou să obțină schimbarea abordării. 25 de organizații media și ale societății civile, conduse de Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI), au creat "Celula de criză a jurnaliștilor" pentru a monitoriza restricțiile privind accesul la informație și pentru a pleda pentru mai multă transparență.¹⁵ În luna mai 2020 Celula de criză a reușit să convingă Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să organizeze conferințe de presă săptămânale, oferind jurnaliștilor o platformă vitală pentru a pune întrebări direct factorilor de decizie.¹⁶ Cu toate acestea, în septembrie 2020 Ministerul a suspendat "temporar" aceste conferințe de presă, invocând volumul mare de lucru. La momentul redactării acestui raport, Ministerul a refuzat să stabilească o dată pentru reluarea conferințelor de presă.¹⁷

Guvernul **Ucrainei**, de asemenea, a încercat să găsească echilibrul între respectarea libertăților civile și politice în domeniul accesului la informație și libertății presei și restricțiile de urgență necesare. La începutul pandemiei, *Rada Supremă* a examinat câteva proiecte de legi în domeniul mass-media, inclusiv un proiect extins care ar putea limita dreptul cetățenilor la informare și posibilitatea de a supraveghea autoritățile.¹⁸ Proiectul de lege nr.2880,¹⁹ care a fost aprobat în prima lectură la începutul lunii iunie, prevede reducerea termenului de consultare deciziilor guvernamentale cu jurnaliștii și cetățenii, reducând semnificativ abilitatea celor din urmă de a participa eficient la procesul decizional. Un alt proiect de lege înregistrat (nr. 3660)²⁰ amenință să penalizeze așa-numitul "abuz" al dreptului de acces la informația publică și limitează numărul solicitărilor de informație care pot fi înaintate pe săptămână de către o persoană fizică sau juridică. Câteva grupuri pentru drepturile omului și media locale, inclusiv Consiliul coordonator al Ombudsmanului pentru dreptul la informație au solicitat *Radei* să respingă aceste proiecte de lege, invocând pericolul pe care îl prezintă atât pentru libertatea de exprimare, cât și pentru supravegherea publică a autorităților.²¹

Pe lângă introducerea unor proiecte de legi discutabile, guvernul ucrainean a adoptat și prevederi de urgență pe timp de pandemie care împiedică reflectarea eficientă a crizei de către mass-media. De la începutul lunii martie Institutul pentru Informare în Masă (IIM), o organizație independentă de supraveghere media din Ucraina, a documentat 31 de încălcări ale drepturilor jurnaliștilor în țară.²² Printre acestea se numără câteva cazuri de refuz din partea autorităților locale a accesului jurnaliștilor la ședințele și audierile publice, chiar și cu respectarea protocoalelor de sănătate corespunzătoare.²³ În mod similar, unele autorități regionale au limitat semnificativ mobilitatea jurnaliștilor prin tergiversarea eliberării permiselor de utilizare a transportului public sau de accesare a clădirilor publice în timpul carantinei. Chiar dacă ședințele oficiale erau transmise live cu o oarecare regularitate, aceste transmisiuni erau deseori

de o calitate proastă și nu ofereau jurnaliștilor posibilitatea de a pune întrebări. Mai mult decât atât, deseori autoritățile nu erau transparente cu privire la măsurile de carantină în vigoare. Conform rezultatelor activității de monitorizare desfășurate de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în comun cu Oficiul Avocatului Poporului din Ucraina, doar jumătate din cele 74 de instituții regionale monitorizate au făcut publice actele de reglementare și normative privind măsurile de protecție împotriva COVID-19.²⁴

În **Letonia** au existat câteva incidente izolate în care unii politicieni și instituții au refuzat să ofere informații și să răspundă la întrebările mai dificile. Totuși, lipsa accesului la informație nu a fost o problemă sistemică. În comparație cu Republica Moldova și Ucraina, unde facilitarea accesului publicului la informație era considerată o sarcină împovărătoare și cu prioritate redusă, pentru autoritățile letone acest obiectiv a reprezentat o prioritate, fiind văzut ca o componentă necesară a răspunsului eficient la pandemie. Guvernul a asigurat buna informare a societății cu privire la deciziile sale prin organizarea cu regularitate a briefingurilor de presă, în cadrul cărora jurnaliștii aveau posibilitatea să pună întrebări direct Prim-ministrului, Ministrului Sănătății, specialiștilor în domeniul sănătății și altor funcționari. Mai mult decât atât, după zece zile de la declararea în luna martie a stării de urgență, Cancelaria de Stat din Letonia a creat o linie fierbinte 24/24 la care cetățenii puteau primi informații despre COVID-19.²⁵ De asemenea, guvernul a lansat și o pagină web informativă cu informații actualizate, inclusiv rapoarte periodice privind evoluțiile în domeniul sănătății la nivel național, explicații detaliate pentru toate restricțiile noi în legătură cu pandemia și informațiile de contact de urgență ale autorităților.²⁶

Sprrijin financiar pentru mass-media

Criza economică globală provocată de pandemie a afectat în mod disproporționat sectorul media, care tradițional depinde de veniturile din publicitate și abonări, care în condițiile crizei actuale deseori au fost "nesemnificative". În același timp, în condiții de pandemie mijloacele de informare în masă au fost nevoite să activeze la distanță, ceea ce a presupus o presiune financiară pentru ele; de exemplu, jurnaliștii au nevoie de calculatoare și internet de mare viteză pentru a putea lucra de acasă, precum și de echipament individual de protecție pentru activitatea în teren.²⁷ Pentru a depăși aceste probleme financiare, mijloacele de informare în masă au nevoie de sprijin financiar direcționat din partea autorităților pentru a asigura informarea eficientă a publicului.

În **Republica Moldova**, în pofida sprijinului continuu acordat de donatori și parteneri internaționali unor mass-media, veniturile instituțiilor media independente au scăzut considerabil. Guvernul nu a întreprins nici o încercare de a oferi ajutor financiar direcționat instituțiilor media pentru a le ajuta să facă față acestei provocări. După spusele unor conducători ai instituțiilor media, unele instituții au beneficiat de sprijin prin programe generale de scutire de impozite

inițiate pentru întreprinderile mici și mijlocii cu scopul de a preveni falimentarea acestora și disponibilizările în masă în perioada de criză. Totuși, de aceste programe pot beneficia doar SRL-urile, ceea ce le face inaccesibile pentru jurnaliștii care activează independent și mijloacele de informare în masă independente înregistrate sub formă de ONG-uri.²⁸ Presiunea financiară a fost exacerbată și de unele decizii ale autorităților. De exemplu, la începutul lunii aprilie 2020 Poșta Moldovei a sistat distribuția ziarelor și a revistelor pentru a reduce contactul angajaților săi cu cetățenii, lipsind instituțiile media de principalul mecanism de distribuire a produselor lor. Peste o săptămână, însă, după critici intense din partea organizațiilor media, serviciul poștal a reluat distribuția.²⁹

Și în **Ucraina** sectorul media a avut de suferit semnificativ, fiind grav afectat mediul de activitate necesar pentru o informare calitativă a cetățenilor. Potrivit unui sondaj realizat de Uniunea Națională a Jurnaliștilor din Ucraina (UNJU), tăierile de buget legate de COVID au determinat peste jumătate din mass-media din Ucraina să renunțe la unele proiecte noi – 44 la sută din ele au redus volumul producției media, iar 9 la sută s-au închis.³⁰ Deși în aprilie 2020, împreună cu cele aproape 100 mass-media locale, UNJU a propus un pachet anti-criză pentru a susține mass-media din Ucraina,³¹ ca și în cazul Republicii Moldova, guvernul încă nu a adoptat acest pachet sau vreun alt sprijin financiar direcționat pentru mass-media. Pe de altă parte, după cum a anunțat public Președintele UNJU în noiembrie 2020, fără un astfel de sprijin, până la 20 la sută din mass-media ucraineană nu va supraviețui în pandemie.³²

Ca și în Republica Moldova și Ucraina, mass-media **letonă**, de asemenea, s-au confruntat cu dificultăți mari la începutul pandemiei. Răspunsul inițial al autorităților la pandemie nu a inclus și sprijin direcționat pentru mass-media; din cauza pierderii veniturilor din publicitate, aproape toate instituțiile media principale s-au confruntat cu perspectiva unor reduceri mari de buget pentru a-și putea continua activitatea.^{33 34} Criza a lovit cel mai tare în mass-media regională, această ne-având resurse pentru dezvoltarea capacităților tehnologice pentru a se adapta la numărul în creștere al consumatorilor de conținut digital și la cel în scădere al consumatorilor de conținut scris sau de altă natură.³⁵ Recunoscând gravitatea și natura sistematică a problemei, societatea civilă și instituțiile media letone imediat au lansat o campanie națională de promovare și conștientizare cu genericul "Să nu lăsăm mass-media să moară!". Campania a fost condusă de Asociația Jurnaliștilor din Letonia, care a realizat un studiu al instituțiilor media letone demonstrând clar provocările financiare cu care se confrunta sectorul media.³⁶ La aceste eforturi ale societății civile locale s-a alăturat curând și Consiliul Național pentru Mass-Media Electronică, care are rol de reglementare și care a sprijinit campania prin emiterea unui comunicat de presă în care accentuează rolul vital al mijloacelor de informare în masă locale în informarea corectă a cetățenilor în timpul pandemiei.³⁷

În mai puțin de două săptămâni de la lansarea campaniei, guvernul leton a alocat peste două milioane de Euro din

fondul de urgență pentru finanțarea unui noi program de sprijin pentru mass-media independentă.³⁸ Pentru a beneficia de această finanțare, instituțiile media urmau să demonstreze că conținutul lor media oferă informații utile și contribuie la un peisaj mediatic pluralist. Deși Centrul pentru Jurnalism din Letonia ulterior a constatat că de aceste fonduri au beneficiat și unele mass-media conținutul cărora era orientat pe divertisment, al cărui valoare informativă era contestabilă,³⁹ Consiliul Național pentru Mass-Media Electronică a stabilit că de finanțare au beneficiat în mare parte programele de știri analitice recunoscute și de încredere.⁴⁰ În același timp, instituțiile media susțin că sprijinul financiar acordat de stat nu va fi suficient pentru a compensa pierderile cauzate de pandemie, arătându-se, de asemenea, dezamăgite de faptul că guvernul leton nu a urmat exemplul Estoniei și al Lituaniei, unde statul a plasat publicitate în cadrul campaniilor guvernamentale de informare în mass-media comercială, astfel asigurând venituri adiționale pentru mass-media în perioada de criză.⁴¹

Dezinformarea și "infodemia"

Organizația Mondială a Sănătății recunoaște că unul dintre cele mai periculoase aspecte ale pandemiei COVID-19 este "infodemia" cu știri false și dezinformarea care o însoțesc. Informația falsă sau înșelătoare arată neîncrederea publicului în măsurile de sănătate publică și îi determină pe cetățeni să ia decizii greșite care contribuie la răspândirea virusului.⁴² Pentru Letonia, Republica Moldova și Ucraina, unde dezinformarea, exacerbată de spațiul informațional fragmentat și multilingv, a fost și rămâne a fi o problemă de mai mult timp, chiar și înainte de izbucnirea epidemiei de Covid, aceasta este o provocare majoră. Abilitatea autorităților de a combate eficient și transparent dezinformarea cu sau fără intenție este esențială în ocrotirea sănătății cetățenilor.

În **Republica Moldova** eșecul autorităților de a oferi informații complete și consecvente a dus la crearea unui vid informațional, pe care diferiți actori, atât externi, cât și interni, s-au grăbit să-l umple cu informații false.⁴³ Mass-media de limbă rusă a participat activ la răspândirea informațiilor anti-occidentale și pro-ruse, inclusiv a teoriilor conspiraționiste despre utilizarea virusului în laboratoare secrete finanțate de SUA⁴⁴ și a declarațiilor alarmiste că UE a pierdut lupta cu pandemie.⁴⁵

Guvernul Republicii Moldova nu doar că nu a reușit să combată eficient acest val de dezinformare despre pandemie, dar a și contribuit în unele cazuri la răspândirea știrilor false. Dezinformarea din partea autorităților în mare parte a avut scopul de a devia critica de la răspunsul ineficient la pandemie. Un astfel de exemplu este declarația faimoasă a Președintelui Dodon că este deja "aproape doctor" pentru a-și justifica refuzul de a răspunde la întrebările despre modalitatea lui de conducere și comportamentul personal.⁴⁶ Alteori, dezinformarea din partea autorităților a avut scopul de a ascunde încălcările ipocrite ale restricțiilor impuse în

legătură cu pandemia, iar un exemplu proeminent în acest sens este calificarea dată în septembrie 2020 de către Prim-ministrul Chicu pentru nunta feciorului său, la care au participat sute de invitați, pe care a numit-o "o simplă masă de sărbătoare".⁴⁷

Puținele acțiuni întreprinse de autoritățile din Republica Moldova pentru a combate dezinformarea au fost inconsecvente și netransparente. Astfel, în martie 2020 Serviciul de Informații și Securitate a blocat 52 de site-uri de știri false fără vreun avertisment sau explicație publică.⁴⁸ ONG-urile care activează în domeniul media au criticat această acțiune, chemând autoritățile "să elaboreze și să implementeze niște mecanisme decizionale clare și transparente... pentru a exclude abuzurile posibile ... în ceea ce privește libertatea de exprimare, de a căuta, de a primi și de a disemina informații în interes public."

În **Ucraina**, unde sistemul public de sănătate se bucură de puțină încredere din partea cetățenilor, condițiile sociale au creat mediul perfect pentru răspândirea știrilor false despre pandemie, iar o mare parte din acestea au fost lansate de actori externi, în special din Rusia. Câteva cazuri de acest fel s-au înregistrat deja la începutul lunii februarie 2020, printre care a fost și cazul mesajului electronic care conținea informații false despre răspândirea coronavirusului în Ucraina expediat către lista de distribuire a Ministerului Sănătății. Mesajul electronic, care nu era autentic și provenea din afara țării, a provocat o isterie în masă, inclusiv proteste și ciocniri cu forțele de ordine în câteva localități din țară. Acest tip de dezinformare, răspândit prin mesaje electronice false și pe rețelele de socializare precum Facebook și Twitter, au însoțit permanent spațiul informațional online al Ucrainei pe durata pandemiei.

Organele de forță din Ucraina au utilizat legislația în vigoare pentru urmărirea penală a cazurilor de răspândire a zvonurilor și informațiilor false despre pandemie. Serviciul de Securitate al Ucrainei (SSU) ar fi lansat 18 investigații cu privire la implicarea rusă în coordonarea acțiunilor de răspândire a informațiilor false despre coronavirus, iar Poliția Națională a Ucrainei (PNU) a desfășurat alte 367 investigații în acest sens.⁴⁹ Informațiile contradictorii despre numărul cazurilor investigate publicate de autorități au demonstrat încă o dată lipsa de transparență a autorităților față de astfel de cazuri.⁵⁰

Pentru a combate răspândirea informațiilor false, guvernul **Letoniei** a întreprins acțiuni de informare cu privire la coronavirus și situația în domeniul sănătății în țară.⁵¹ Totuși, COVID-19 a accentuat diferențele existente între sferele media și cetățenii vorbitori de letonă și cei de rusă. Mulți dintre vorbitorii de limbă rusă au ales să consume mass-media rusă, care, ca și în cazul Republicii Moldova și al Ucrainei, deseori transmite informații pro-ruse și anti-occidentale false despre originea virusului și/sau răspunsul autorităților la pandemie.⁵² Guvernul leton a încercat să combată această problemă permițând temporar mass-media comerciale letone, inclusiv și celei care transmite

în limba rusă, să utilizeze gratuit conținutul dezvoltat de radiodifuzorii publici,⁵³ până în prezent de această facilitare au beneficiat mai multe instituții media.⁵⁴ De asemenea, guvernul a refuzat în mod explicit acordarea oricărui ajutor financiar mijloacelor de informare în masă despre care s-a constatat că răspândeau informații false de origine rusă.⁵⁵ În pofida acestor eforturi, Președintele Letoniei a recunoscut că campaniile de informare ale guvernului ar fi putut fi mai eficiente, în special în eliminarea "bulelor" din rețelele de socializare care promovează știrile false și teoriile conspiraționiste.⁵⁶ Și Directorul Centrului de Excelență în Comunicare Strategică al NATO din Letonia a menționat că mesajele guvernului ar trebui diversificate, astfel încât să ajungă la diferite segmente ale societății.⁵⁷

Concluzii și recomandări

Cazul Republicii Moldova, cel al Ucrainei și al Letoniei demonstrează că o societate bine informată despre pandemie, care în același timp respectă și sprijină libertățile mass-media este, în cele din urmă, mai bine pregătită să facă față diferitor provocări ale pandemiei. Având rolul important de a informa cetățenii obiectiv și în timp util despre virus și măsurile întreprinse de autorități pentru a opri răspândirea acestuia, mass-media este un actor și partener cheie al guvernului în combaterea celor mai grave efecte ale pandemiei. Abilitatea mass-media de a îndeplini acest rol eficient depinde în mare parte de abordarea de reglementare adoptată de guvern, precum și de acțiunile societății civile și ale comunității internaționale în vederea sprijinirii schimbărilor pozitive de politică.

Mai jos urmează câteva recomandări pentru **Guvernul Republicii Moldova**, precum și guvernele din alte țări din regiune, pentru a da posibilitatea mass-media să contribuie eficient la eforturile naționale de combatere a răspândirii virusului:

- Prioritizarea luptei împotriva pandemiei prin introducerea restricțiilor, dar fără a limita în mod nejustificat sau selectiv principalele drepturi ale omului, inclusiv libertatea de exprimare. Restricțiile de urgență trebuie să fie transparente, limitate în timp și proporționale, și comunicate în mod clar.
- Modelarea politicii în așa mod încât să recunoască rolul vital al presei libere în situațiile de urgență. Nu ar trebui să existe cenzură de stat sau alte restricții nejustificate privind fluxul liber al informației. Trebuie întreprinse toate acțiunile necesare pentru a oferi și menține accesul la internet și alte platforme de comunicare, precum și pentru a combate răspândirea știrilor false și dezinformarea cu privire la pandemie prin oferirea informațiilor clare, corecte și la zi.⁵⁸
- Recunoașterea faptului că o societatea civilă funcțională, reprezentată de ONG-uri, jurnaliști, juriști, grupuri de experți, activiști, sindicate și întreprinderi mici, joacă un rol esențial în apărarea drepturilor, promovarea agendei de reformă

și responsabilizarea autorităților. În condiții de pandemie, mulți dintre acești actori se confruntă cu provocări majore, inclusiv suspendarea activității, închiderea oficiilor și finanțare limitată. Autoritățile trebuie să ofere societății civile sprijinul financiar necesar pentru a putea să-și continue activitatea în condiții de pandemie.⁵⁹

- Asigurarea respectării principiilor de transparență, deschidere reciprocă și dialog pro-activ între autorități și societatea civilă, astfel încât ambele grupuri de factori interesați să poată face față provocărilor continue în criza actuală. Guvernul Republicii Moldova trebuie să implice societatea civilă în procesul de luare a deciziilor cu privire la măsurile de urgență care afectează drepturile omului și drepturile civile, inclusiv libertatea mass-media.

Pe de altă parte, pentru a responsabiliza în continuare autoritățile în timpul crizei și a preveni abuzul de prerogativele de urgență din partea lor pentru a limita libertatea presei și accesul cetățenilor la informații vitale, **organizațiile societății civile** urmează:

- Să monitorizeze, să documenteze și să condamne în continuare abuzurile din partea autorităților. În Republica Moldova și Ucraina, în timp ce democrația a înregistrat o scădere pe fondul pandemiei, societatea civilă a continuat să monitorizeze, să documenteze și să denunțe restricțiile nejustificate asupra drepturilor și libertăților din partea autorităților, precum și deficiențele în lupta lor cu coronavirus. Situația cu care se confruntă comunitățile marginalizate, în special LGBT+, refugiații și alte minorități religioase, etnice și rasiale, trebuie documentată îndeaproape, deoarece acestea sunt adesea mai vulnerabile pe timp de pandemie.
- Să asigure monitorizarea și reducerea comportamentului neautentic și a campaniilor de dezinformare online.

Societății civile din Republica Moldova i-a reușit acest lucru în cazul alegerilor parlamentare din 2019,⁶⁰ este important ca aceasta să fie pregătită, cu ajutorul comunității internaționale, să-și continue aceste eforturi în condiții de pandemie, precum și în contextul alegerilor sau al altor evenimente politice importante care au loc în timpul pandemiei.⁶¹

Pentru a sprijini Republica Moldova, Ucraina și alte țări din regiune să gestioneze pandemia eficient, **comunitatea internațională** urmează:

- Să dea un exemplu pozitiv prin combaterea dezinformării la nivel intern, astfel încât să încurajeze respectarea libertății de exprimare. Republica Moldova, vecinii săi din Parteneriatul Estic, țările membre ale UE și SUA trebuie să combată dezinformarea cu privire la pandemie care s-a extins extrem de mult pe platformele de social media. Blocarea paginilor web sau restricționarea platformelor de social media nu este o soluție; totuși, autoritățile trebuie să responsabilizeze companiile de tehnologie să identifice, semnalizeze și să elimine comportamentul neautentic și dezinformarea periculoasă cu privire la pandemie într-un mod transparent, astfel încât să asigure în același timp respectarea principiilor internaționale ce țin de libertatea de exprimare.
- Să sprijine eforturile autorităților de combatere a corupției, lucru important pe timp de pandemie, acestea beneficiind de milioane de dolari din partea altor țări, instituțiilor internaționale și donatorilor privați pentru lupta împotriva COVID-19. Comunitatea internațională, oferind asistență financiară Republicii Moldova și altor țări, trebuie să asigure utilizarea corespunzătoare a acesteia conform destinației, dar nu pentru îmbogățirea personală a oficialilor corupți.⁶²

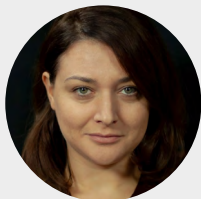
Referințe

- 1 Tabloul de bord "Situația de ultimă oră privind cazurile de coronavirus," *Organizația Mondială a Sănătății*, accesat în noiembrie 2020, <https://covid19.who.int/>
- 2 "Dodon își explică declarațiile anterioare despre coronavirus," *Agora.md*, 23 martie 2020, <https://agora.md/stiri/68671/dodon-isi-explica-declaratiile-anterioare-despre-coronavirus-presa-sa-nu-faca-show-video>
- 3 Alexandru Damian și Vladlena Șubernițchi, "Intoxicare și propagandă în gestionarea crizei COVID-19 în Republica Moldova," *Centrul Român de Politici Europene*, iulie 2020, <https://www.crpe.ro/wp-content/uploads/2020/07/Intoxicare-%C8%99i-propagand%C4%83-%C3%AEn-gestionarea-crizei-COVID-19-%C3%AEn-Republica-Moldova.-De-ce-neag%C4%83-1-din-2-moldoveni-gravitarea-pandemiei.pdf>
- 4 Anastasiia Lapatina, "Third Ukrainian mayor-elect dies of COVID-19, another hospitalized," (n.t. Al treilea primar ales în Ucraina a murit de complicațiile cauzate de COVID-19, iar altul este spitalizat), *KyivPost*, 16 noiembrie, 2020, <https://www.kyivpost.com/ukraine-politics/third-ukrainian-mayor-elect-dies-of-covid-19-another-hospitalized.html>
- 5 Edward Malnick, "How Latvia has led the world against coronavirus pandemic," (n.t. De ce Letonia s-a descurcat cel mai bine în lupta cu coronavirus), *The Telegraph*, 25 aprilie 2020, <https://www.telegraph.co.uk/news/2020/04/25/latvia-kept-covid-deaths-dozen-businesses-stayed-open/>
- 6 "Second state of emergency declared in Latvia," (n.t. Letonia decretează stare de urgență pentru a doua oară), *LSM.lv*, 6 noiembrie, 2020, <https://eng.lsm.lv/article/society/society/second-state-of-emergency-declared-in-latvia.a380742/>
- 7 Edward Malnick, "How Latvia has led the world against coronavirus pandemic," (n.t. De ce Letonia s-a descurcat cel mai bine în lupta cu coronavirus), *The Telegraph*, 25 aprilie 2020, <https://www.telegraph.co.uk/news/2020/04/25/latvia-kept-covid-deaths-dozen-businesses-stayed-open/>

- 8 "Principles for Protecting Civil and Political Rights in the Fight against Covid-19," (n.t. Principii pentru protejarea drepturilor civile și politice în lupta împotriva Covid-19), *Freedom House*, 24 martie 2020, <https://freedomhouse.org/article/principles-protecting-civil-and-political-rights-fight-against-covid-19>
- 9 Sarah Repucci și Amy Slipowitz, "Special Report 2020: Democracy Under Lockdown," (n.t. Raport special 2020: Democrația în condiții de carantină), *Freedom House*, octombrie 2020, <https://freedomhouse.org/report/special-report/2020/democracy-under-lockdown>
- 10 "De la 15, la 45 de zile. Accesul la informație, „în carantină” în Moldova și în alte state," *Centrul pentru Jurnalism Independent*, 10 aprilie 2020, <http://www.media-azi.md/ro/stiri/de-la-15-la-45-de-zile-accesul-la-informa%C8%9Bie-%E2%80%9E%C3%AEn-carantin%C4%83%E2%80%9D-%C3%AEn-moldova-%C8%99i-%C3%AEn-alte-state-0>
- 11 "Apel public privind dispoziția emisă de președintele Consiliului Audiovizualului," *Centrul pentru Jurnalism Independent*, 26 martie 2020, <http://media-azi.md/ro/stiri/apel-public-privind-dispozi%C8%9Bia-emis%C4%83-de-pre%C8%99edintele-consiliului-audiovizualului>
- 12 "Medicii din Strășeni, fără măști și salarii", *JurnalTV*, 23 martie 2020, <https://www.jurnaltv.md/news/4c8cd2ecf672aa23/medicii-din-straseni-fara-masti-si-salarii.html>
- 13 "Apel public privind dispoziția emisă de președintele Consiliului Audiovizualului," *Centrul pentru Jurnalism Independent*, 26 martie 2020, <http://media-azi.md/ro/stiri/apel-public-privind-dispozi%C8%9Bia-emis%C4%83-de-pre%C8%99edintele-consiliului-audiovizualului>
- 14 "Președintele CA și-a anulat propria dispoziție privind modul de reflectare a Covid-19 de posturile radio și TV," *Centrul pentru Jurnalism Independent*, 26 martie 2020, <http://media-azi.md/ro/stiri/%E2%80%8Bpre%C8%99edintele-ca-%C8%99i-anulat-propria-dispozi%C8%9Bie-privind-modul-de-reflectare-covid-19-de>
- 15 "Mass-media vs. Covid-19 // Celula de criză a jurnaliștilor, pentru transparență și acces „sănătos” la informație" *Centrul pentru Jurnalism Independent*, 10 aprilie 2020, <http://media-azi.md/ro/stiri/mass-media-vs-covid-19-celula-de-criz%C4%83-jurnali%C8%99tilor-pentru-transparen%C8%9B%C4%83-%C8%99i-acces-%E2%80%9Es%C4%83n%C4%83tos%E2%80%9D-la>
- 16 "Cum a reușit celula de criză a jurnaliștilor să solidarizeze breasla pe timp de pandemie," *Centrul pentru Jurnalism Independent*, 22 iunie 2020, <http://media-azi.md/ro/stiri/cum-reu%C8%99it-celula-de-criz%C4%83-jurnali%C8%99tilor-s%C4%83-solidarizeze-breasla-pe-timp-de-pandemie>
- 17 "Celula de criză a jurnaliștilor solicită Ministerului Sănătății reluarea conferințelor de presă în format online," *Centrul pentru Jurnalism Independent*, 12 octombrie 2020, <http://media-azi.md/ro/stiri/celula-de-criz%C4%83-jurnali%C8%99tilor-solicite%C4%83-ministerului-s%C4%83n%C4%83t%C4%83t%C4%83C8%99ii-reluarea-conferin%C8%9Belor-de-pres%C4%83>
- 18 Gina Lentine, "Ukraine: Ensure Journalists' Safety and the Public's Right to Truth," (n.t. Ucraina: Asigurați siguranța jurnaliștilor și dreptul publicului la adevăr), *Freedom House*, 30 iunie 2020, <https://freedomhouse.org/article/ukraine-ensure-journalists-safety-and-publics-right-truth>
- 19 "Проект Закону про внесення змін до статті 15 Закону України 'Про доступ до публічної інформації'" (n.t. Proiect de lege privind modificarea Articolului 15 din Legea cu privire la accesul la informația publică), *Rada Supremă a Ucrainei*, 4 octombrie 2019, http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67021
- 20 "Проект Закону про внесення змін до Закону України 'Про доступ до публічної інформації'" (n.t. Proiect de lege privind modificarea Legii cu privire la accesul la informație), *Rada Supremă a Ucrainei*, 15 iunie 2020, http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69143
- 21 "Відкликати законопроект «про п'ять запитів» – заява" (n.t. Retragerea proiectului de lege "cu privire la cele cinci solicitări" – declarație), *Accesul la adevăr*, 18 iunie 2020, <https://dostup.pravda.com.ua/news/publications/vidklykati-zakonoproekt-pro-piat-zapytiv-zaiava>
- 22 "IMI Recorded 31 Quarantine-Related Violations of Freedom of Expression," (n.t. IIM a înregistrat 31 de încălcări a dreptului la libera exprimare în legătură cu carantina), *Institutul pentru Informare în Masă*, 23 iunie 2020, <https://imi.org.ua/monitorings/imi-zafiksuvav-31-porushennya-svobody-slova-pov-yazane-z-karantynom-i33685>
- 23 Sofia Skiba, "Журналістів через карантин не пустили на засідання міськради Кривого Рогу" (n.t. Jurnaliștilor nu li s-a permis accesul la ședința Consiliului municipal al orașului Kryvyi Rih din cauza carantinei), *Detektor Media*, 18 martie 2020, <https://detector.media/community/article/175622/2020-03-18-zhurnalistiv-cherез-karantin-ne-pustili-na-zasidannya-miskradi-krivogo-rogu/>
- 24 "Getting Access to Public Information on COVID-19: Survey Results," (n.t. Accesul la informația publică privind COVID-19: Rezultatele studiului), *PNUD Ucraina*, 14 aprilie 2020, <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/en/home/library/democratic-governance/access-to-public-info-re-covid-response.html>
- 25 "Izveido vienoto diennakts tālrūni 8345 ar Covid-19 saistīto jautājumu noskaidrošanai" (n.t. A fost creată o linie telefonică unică, 8345, activă 24 de ore din 24, pentru solicitările de informații despre Covid-19), *Cancelaria de Stat a Letoniei*, 24 martie 2020, <https://mk.gov.lv/lv/aktualitates/izveido-vienoto-diennakts-talruni-8345-ar-covid-19-saistito-jautajumu-noskaidrošanai>
- 26 "Covid-19 aktualitātes" (n.t. Informații actualizate despre COVID-19), *Guvernul Letoniei*, accesat în noiembrie 2020, <https://covid19.gov.lv/index.php/>
- 27 Veaceslav Balan și Vladislav Stegny, "Pandemia COVID-19: Lecții pentru libertatea mass-media în Republica Moldova," *Freedom House*, iunie 2020, https://freedomhouse.org/sites/default/files/2020-06/Balan%20and%20Stegny_FINAL-RO_0.pdf
- 28 Concluzie bazată pe interviurile autorului cu reprezentanții instituțiilor media din Republica Moldova, inclusiv Agora.md.
- 29 "Poșta Moldovei va relua distribuția ziarelor și revistelor: Și poștașii se găesc în prima linie de rând cu polițiștii și medicii" *Centrul pentru Jurnalism Independent*, 7 aprilie 2020, <http://media-azi.md/ro/stiri/po%C8%99ta-moldovei-va-relua-distribu%C8%9Bia-ziarelor-%C8%99i-revistelor-%C8%99i-po%C8%99ta%C8%99ii-se-g%C4%83sesc-%C3%AEn-prima>
- 30 "Антикризова Підтримка для Друкованих та Онлайн-Медіа" (n.t. Sprijin anti-criză pentru presa scrisă și online), *Uniunea Națională a Jurnaliștilor din Ucraina*, 20 aprilie 2020, http://nsju.org/wp-content/uploads/2020/04/antykryzova-pidtrymka-zmi-propozycyi-nszhu-pravka_compressed.pdf
- 31 "Влада невідкладно має прийти на допомогу українським медіа, – НСЖУ" (n.t. Autoritățile trebuie să vină imediat în ajutorul presei ucrainene, - UNJU), *Uniunea Națională a Jurnaliștilor din Ucraina*, 22 aprilie 2020, <http://nsju.org/novini/vlada-nevidkladno-maye-pryjty-na-dopomogu-ukrayinskym-media-nszhu/>

- 32 "Для підтримки ЗМІ уряд ще не зробив нічого, – голова НСЖУ" (n.t. Guvernul încă nu a făcut nimic pentru a sprijini mass-media - șeful Uniunii Naționale a Jurnaliștilor din Ucraina), *Uniunea Națională a Jurnaliștilor din Ucraina*, 6 noiembrie 2020, <http://nsju.org/novini/dlya-pidtrymky-zmi-uryad-shhe-ne-zrobyv-nichogo-golova-nszhu/>
- 33 Kristaps Feldmanis, "Covid-19 krīzē Baltijas medijus vismazāk skar reklāmas ieņēmumu kritums" (n.t. În criza Covid-19, mass-media baltică este cel mai puternic afectată de scăderea veniturilor din publicitate), *LSM.lv*, 20 mai 2020, <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/arzemes/covid-19-krize-baltijas-medijus-vissmagak-skar-reklamas-ienemumu-kritums.a360549/>
- 34 "KM ziņojumu par atbalstu medijiem skatīs nākamnedēļ" (n.t. Raportul MC privind sprijinul pentru presă va fi revizuit săptămâna viitoare), *Apollo*, 3 aprilie 2020, <https://www.apollo.lv/6941435/km-zinojumu-par-atbalstu-medijiem-skatis-nakamnedel>
- 35 Aija Krūtaine, "Baltic media, reinvigorated in their mission, buckle up for tough ride under COVID-19" (n.t. Mijloacele de informare în masă baltice, inspirate de misiunea lor, se pregătesc să facă față unor încercări dificile în condițiile COVID-19), *Institutul Internațional de Presă*, 29 octombrie 2020, <https://ipi.media/baltic-media-reinvigorated-in-their-mission-buckle-up-for-tough-ride-under-covid-19/>
- 36 "KM ziņojumu par atbalstu medijiem skatīs nākamnedēļ" (n.t. Raportul MC privind sprijinul pentru presă va fi revizuit săptămâna viitoare), *Apollo*, 3 aprilie 2020, <https://www.apollo.lv/6941435/km-zinojumu-par-atbalstu-medijiem-skatis-nakamnedel>
- 37 "Covid-19 krīzes pārvarēšana nav iespējama bez stipriem vietējiem medijiem" (n.t. Depășirea crizei Covid-19 nu este posibilă fără o mass-media locală puternică), *Consiliul Național pentru Mass-Media Electronică*, 23 martie 2020, <https://www.neplpadome.lv/lv/sakums/padome/padomes-sedes/sedes-sadalas/covid-19-krizes-parvaresana-nav-iespejama-bez-stipriem-vietejiem-medijiem.html>
- 38 "Valdība apstiprina KM un mediju nozares izstrādātos pasākumus plašsaziņas līdzekļu atbalstam" (n.t. Guvernul aprobă măsurile elaborate de Ministerul Culturii și sectorul media pentru a sprijini mass-media), *Ministerul Culturii al Letoniei*, 7 aprilie 2020, <https://www.mk.gov.lv/lv/aktualitates/valdiba-apstiprina-km-un-mediju-nozares-izstradatos-pasakumus-plassazinas-lidzeklu>
- 39 Inese Liepiņa și Sanita Jemberga, "Kačājam karmu'. Daļa mediju krīzes atbalsta noklist izklaides un propagandas neceļos" (n.t. 'Ne luptăm cu karma'. Parțial sprijinul pentru criza mass-media ține de evitarea divertismentului și propagandei), *Re:Baltica*, 11 iunie 2020, <https://rebaltica.lv/2020/06/kacajam-karmu-dala-mediju-krizes-atbalsta-noklist-izklaides-un-propagandas-necelos/>
- 40 "NEPLP: Covid-19 krīzes laikā lielāko valsts atbalstu saņēmuši ziņu, informatīvi analītiskie raidījumi" (n.t. NEPLP: În timpul crizei Covid-19, programele analitice informative și de știri au primit cel mai mare sprijin de la stat), *Consiliul Național pentru Mass-Media Electronică*, 29 mai 2020, <https://www.neplpadome.lv/lv/sakums/padome/padomes-sedes/sedes-sadalas/neplp-covid-19-krizes-laika-lielako-valsts-atbalstu-sanemusi-zinu-informativi-analitiskie-raidijumi.html>
- 41 Studiul Baltic Media Health Check 2019-2020
- 42 "Disinformation during the COVID-19 pandemic" (n.t. Dezinformare în timpul pandemiei COVID-19), *Consiliul European*, 23 iulie 2020, <https://www.consilium.europa.eu/lv/documents-publications/library/library-blog/posts/disinformation-during-the-covid-19-pandemic/>
- 43 "Belarus, Moldova, and Ukraine: COVID-19 disinformation in Eastern Europe" (n.t. Belarus, Moldova și Ucraina: Dezinformarea despre COVID-19 în Europa de Est), *Consiliul Atlantic*, 20 mai 2020, <https://www.atlanticcouncil.org/event/belarus-moldova-and-ukraine-covid-19-disinformation-in-eurasia/>
- 44 "Laboratoare de arme biologice americane, inventate de laboratoarele media pro Kremlin", *StopFals*, 9 iulie 2020, <https://stopfals.md/ro/article/laboratoare-de-arme-biologice-americane-inventate-de-laboratoarele-media-pro-kremlin-180371?fbclid=IwAR0hR2pHQ1Te5AmRAVOOpq7m2avOMFLeugIT3Q5ZRcsAj5h1laMVyqGyly4U>
- 45 Alexandru Damian și Vladlena Șuberniți, "Intoxicare și propagandă în gestionarea crizei COVID-19 în Republica Moldova," *Centrul Român pentru Politici Europene*, iunie 2020, <https://www.crpe.ro/wp-content/uploads/2020/07/Intoxicare-%C8%99i-propagand%C4%83-%C3%AEn-gestionarea-crizei-COVID-19-%C3%AEn-Republica-Moldova.-De-ce-neag%C4%83-1-din-2-moldoveni-gravitarea-pandemiei.pdf>
- 46 *Ibid*
- 47 Nicoleta Bragiș, "While Weddings are Forbidden During the Pandemic, Prime Minister Ion Chicu Hosted a Dinner Party With a Groom and a Bride" (n.t. Deși nunțile sunt interzise în pandemie, Prim-ministrul Chicu a organizat o masă de sărbătoare cu mire și mireasă), *Ziarul de Gardă*, 6 septembrie 2020, <https://www.zdg.md/en/?p=5032>
- 48 "SIS a dispus blocarea a 52 de site-uri anonime care ar distribui știri false despre Covid-19", *Centrul pentru Jurnalism Independent*, 20 martie 2020, <http://media-azi.md/ro/stiri/doc-sis-dispus-blocarea-52-de-site-uri-anonime-care-ar-distribui-%C8%99tiri-false-despre-covid-19>
- 49 "СБУ системно викриває нових проросійських агітаторів, які під час карантину створюють панічні настрої" (n.t. SSU demască în mod sistematic noi agitatori pro-ruși care creează panică în timpul carantinei), *Serviciul de Securitate al Ucrainei*, 1 iunie 2020, <https://ssu.gov.ua/novyny/7638>
- 50 "Поліція заблокувала понад 5 тисяч інтернет-посилань, пов'язаних із шахрайствами та поширенням неправдивих чуток про коронавірус" (n.t. Poliția a blocat peste 5 000 de link-uri de internet legate de fraude și informații false despre coronavirus), *Poliția Națională a Ucrainei*, 22 aprilie 2020, <https://www.npu.gov.ua/news/kiberzlochyni/policziya-zablokuvala-ponad-5-tisyach-internet-posilan-pov-yazaniz-shaxrajstvami-ta-poshirennyam-nepravdivix-chutok-pro-koronavirus/>
- 51 "Skype intervija ar Arti Pabriku" (n.t. Interviu în Skype cu Artis Pabriks), *LSM.lv*, 28 octombrie 2020, <https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/28.10.2020-skype-intervija-ar-arti-pabriku.id200566/>
- 52 Evita Purina, "Krievija kā glābiņš. Ko ārzemju mediji Covid-19 pandēmijas laikā raksta par Latviju" (n.t. „Rusia ca salvare.” Ce scrie mass-media străină despre Letonia în timpul pandemiei Covid-19), *Apollo*, 5 mai 2020, <https://www.apollo.lv/6965598/krievija-ka-glabinis-ko-arzemju-mediji-covid-19-pandemijas-laika-raksta-par-latviju>
- 53 "Ministrs: Sabiedrības drošība krīzes laikā ir svarīgāka nekā risks atbalstīt Kremļa propagandas kanālu" (n.t. Ministru: Securitatea publică în perioade de criză este mai importantă decât riscul susținerii canalului de propagandă al Kremlinului), *LSM.lv*, 26 martie 2020, <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/ministrs-sabiedribas-drosiba-krizes-laika-ir-svarigaka-neka-risks-atbalstit-kremla-propagandas-kanalu.a353307/>

- 54 Maris Kluga, "Atļaujas LTV un Latvijas Radio satura lietošanai izsniegtas 7 komercmedijiem" (n.t. Autorizațiile pentru utilizarea conținutului LTV și Radio Letonia au fost eliberate pentru 7 instituții media comerciale), LSM.lv, 27 martie 2020, <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/atlaujas-ltv-un-latvijas-radio-satura-lietosanai-izsniegtas-7-komercmedijiem.a353578/>
- 55 Inese Liepina, "Valsts tomēr nedos naudu avīzei 'Segodņa' un portālam 'BB.lv'" (n.t. Totuși, statul nu va da bani ziarului „Segodņa” și portalului „BB.lv”), Re:Baltica, 6 august 2020, <https://rebaltica.lv/2020/08/valsts-tomer-nedos-naudu-avizei-segodna-un-portal-am-bb-lv/>
- 56 Jānis Kincis, "Covid-19 krīzes pārvarēšanā mudina skaidrot ierobežojumus arī sazvērestības teoriju piekritējiem" (n.t. Covid-19 îi face pe teoreticienii conspirației să explice limitările în depășirea crizei), LSM.lv, 20 noiembrie 2020, <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/covid-19-krizes-parvaresana-mudina-skaidrot-ierobejojumus-ari-sazverestibas-teoriju-piekritjiem.a382455/>
- 57 "Sārts: Covid-19 krīzes skartie vairāk pakļaujas populistu saukļiem" (Sārts: Cei afectați de criza Covid-19 sunt mai supuși lozincilor populiste), TVNet, 20 noiembrie 2020, <https://www.tvnet.lv/7114665/sarts-covid-19-krizes-skartie-vairak-paklaujas-populistu-saukliem>
- 58 "Principles for Protecting Civil and Political Rights in the Fight against Covid-19," (n.t. Principii pentru protejarea drepturilor civile și politice în lupta împotriva Covid-19), Freedom House, 24 martie 2020, <https://freedomhouse.org/article/principles-protecting-civil-and-political-rights-fight-against-covid-19>
- 59 "Policy Recommendations: COVID-19 and the Global Struggle for Freedom," (n.t. Recomandări de politică: COVID-19 și lupta globală pentru libertate), Freedom House, 24 septembrie 2020, <https://freedomhouse.org/report/report-sub-page/2020/policy-recommendations-covid-19-and-global-struggle-freedom>
- 60 Lolita Berzina, "Together We Are Stronger: Social Media Companies, Civil Society, and the Fight against Disinformation," (n.t. Împreună suntem mai puternici: companiile de social media, societatea civilă și lupta împotriva dezinformării), Freedom House, 3 iulie 2019, <https://freedomhouse.org/article/together-we-are-stronger-social-media-companies-civil-society-and-fight-against>
- 61 Andrew D'Anieri și alții, "Eastern Europe's pivotal run-off: Moldovans go to the polls again," (n.t. Al doilea tur esențial al alegerilor în Europa de Est: moldovenii merg din nou la vot), Consiliul Atlantic, 10 noiembrie 2020, <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/eastern-europes-pivotal-run-off-moldovans-go-to-the-polls-again/>
- 62 "Policy Recommendations: COVID-19 and the Global Struggle for Freedom," (n.t. Recomandări de politică: COVID-19 și lupta globală pentru libertate), Freedom House, 24 septembrie 2020, <https://freedomhouse.org/report/report-sub-page/2020/policy-recommendations-covid-19-and-global-struggle-freedom>

Anastasia Nani

Anastasia Nani este directoarea adjunctă a Centrului de Jurnalism Independent (CJI) din Moldova din martie 2018. Până atunci ea a fost redactoră-șefă a portalului Anticorupție.md a Centrului de Investigații Jurnalistice. Are o experiență de aproape 15 ani în domeniul mass-media. Și-a început cariera la săptămânalul de investigații Ziarul de Gardă. Mai târziu, a fost reporteră la posturile de televiziune Pro TV Chișinău și Publika TV. În 2010 s-a alăturat echipei cotidianului Adevărul Moldova.

Lolita Buka

Lolita Buka este asistentă a judecătorului Curții Constituționale a Republicii Letonia. Doamna Buka are studii doctorale în drepturile omului la Universitatea din Letonia, unde este și lectoră în domeniul domeniul drepturilor omului și al dreptului mass-media. Ea a fost editor al portalului de știri din Letonia privind drepturile omului Cilvektiesibas.info.

Gina S. Lentine

Gina S. Lentine este Ofițer Superior de Programe pentru Europa și Eurasia la Freedom House, unde lucrează cu regiunile Europa de Est, Turcia și Caucazul de Sud. Anterior, dna Lentine a lucrat la National Endowment for Democracy, Fundațiile pentru o Societate Deschisă, Muzeul Memorial al Holocaustului din SUA și Centrul Cultural Internațional din Cracovia, Polonia. A petrecut un timp semnificativ în Ucraina, Polonia, Republica Moldova și în alte țări din regiune. În timpul studiilor și activității sale, dna Lentine s-a concentrat pe libertatea de exprimare, mișcările naționaliste și discursul de ură și Holocaustul din Europa de Est.

Ciclul de sinteze de politici "Media Forward" este posibil datorită suportului generos acordat de poporul American și Britanic prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și Ambasadei Britanice la Chișinău. Responsabilitatea pentru conținut revine Freedom House. Conținutul nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Ambasadei Britanice, USAID sau ale Guvernului Statelor Unite.

Freedom House este o organizație nonprofit, nepartizantă, care susține schimbările democratice, monitorizează libertatea și promovează democrația și drepturile omului.

1850 M Street NW,
11th Floor
Washington,
DC 20036

www.freedomhouse.org
Facebook.com/FreedomHouseDC
@FreedomHouse
202.296.5101
info@freedomhouse.org